

Asia: VM151:00/2018

Lausuntopyyntö kansallisen tekoälyohjelma AuroraAI:n kehittämis- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2023

1. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suomen Yrittäjät kannattaa julkisen sektorin kehittämistä yksityisistä ja julkisista toimijoista koostuvien asiakaskeskeisten palveluekosysteemien alustaksi. Tämä on tarpeen julkisen sektorin tuottavuuden vahvistamiseksi sekä sen asiakkaiden eli ihmisten, yritysten ja muiden organisaatioiden tarvitsemien palveluiden parantamiseksi. Kehitystyön on vähennettävä aina asiakkaiden hallinnollista taakkaa.

Tässä kehitystyössä on huomattava, että yrittäjät ja yritykset eivät ole vain julkisen sektorin asiakkaita, vaan myös sen aktiivisia kumppaneita. Digitalisaation myötä yrittäjien ja yritysten rooli julkisten palveluiden tuottajina ja kehittäjinä sekä niitä täydentävinä palvelutarjoajina korostuu entisestään.

Valtiovarainministeriön (VM) johtamassa esiselvityshankkeessa vuosina 2018 ja 2019 luotu AuroraAI-konsepti on mielestämme yksi varteenotettava tapa edistää kuvaamaamme julkisen sektorin kehitystä.

Kuten AuroraAI-palvelumalli antaa ymmärtää, julkisen sektorin keskeinen tehtävä tulevaisuudessa on koordinoita julkista arvoa tuottavia palveluverkostoja. Julkishallinto ylläpitää julkisten tehtävien hoitamiselle keskeisiä tietovarantoja ja niiden rajapintoja sekä rakentaa ja valvoo tiedon hallinnan ja tekoälyn soveltamisen oikeudellisia ja eettisiä puitteita. Näin julkisesta sektorista rakentuu alusta yhteiskunnallisille palveluekosysteemeille, jotka sisältävät niin julkisia kuin yksityisiä toimijoita. Ekosysteemit voivat palvella esimerkiksi ihmisten terveyteen ja osaamiseen tai yritysten työvoimaan ja juridisiin haasteisiin liittyviä tarpeita.

Julkisen sektorin uuden toimintamallin ytimessä on ajantasainen, laadukas ja asiakkaan suostumuksella jaettava tieto, jota tekoälyn mahdollistamat ja tukemat palvelut hyödyntävät. Tietoon ja tekoälyyn nojaavat järjestelmät oppivat ohjaamaan ihmiset ja yritykset näiden kulloiseenkin elämän- tai liiketoimintatapahtumaan parhaiten sopivien palveluiden äärelle. Samalla ne pystyvät auttamaan ihmisiä ja yrityksiä tekemään entistä parempia valintoja palvelutarjoajien välillä. Ihminen voi eri lähteistä yhdistellyn henkilödatansa ja yritys yritysdatansa perusteella muodostaa entistä tarkemman ja ajantasaisemman kuvan tilanteestaan ja tarpeistaan. Yhteiskunnan kyky kohdentaa, ennakoida ja ennaltaehkäistä paranee, mikä luo säästöjä, kilpailukykyä ja hyvinvointia.

Suomella on mielestämme aito mahdollisuus kasvaa tietoyhteiskuntakehityksen mallimaaksi, jos julkinen ja yksityinen sektori tekevät AuroraAI:ssä konseptoidun kaltaista likeistä ja uutta asiakaskesteistä palveluekosysteemiä luovaa yhteistyötä. Kun julkishallinnon digitalisoituminen yhdistyy yrittäjyyden dynamiikkaan, syntyy innovatiivisia ratkaisuja, joilla on kysyntää myös ulkomailla. Tämä tarjoaa suomalaisyrityksille mahdollisuuksia kasvuun ja kansainvälistymiseen ja Suomelle siten resursseja hyvinvoinnin rahoittamiseen.

2. AuroraAI-toiminta 2019-2023

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suomen Yrittäjät toivoo, että AuroraAI:n kehitystyö saisi jatkoa vaalikaudella 2019-2023. Kehitystyölle on varattava riittävät investointiresurssit ja varmistettava samalla niiden oikea kohdentuminen ja tehokas käyttö.

AuroraAI:n ja vastaavien julkishallinnon toimintaa uudistavien strategisten kehityshankkeiden onnistumiselle on tärkeätä, että valtionhallinto järjestää digitalisaation johtamisen hallitummaksi ja vaikuttavammasi kokonaisuudeksi. Tällä digi- ja tietopolitiikan kokonaisuudella on myös oltava nykyistä painavampi poliittinen valtuutus ja ohjaus.

Pidämme tärkeänä, että AuroraAI:ta kehitetään jatkossakin avoimena yksityisen, julkisen ja kansalaissektorin verkostoyhteistyönä. Toivomme tämän näkyvän myös AuroraAI:n hallintorakenteessa ja -elimissä.

Pidämme hyvänä, että AuroraAI:n jatkokehityksessä on tarkoitus tunnistaa myös yritysten keskeisiä liiketoimintatapahtumia ja rakentaa niiden ympärille sujuvampaa ja oikea-aikaisempaa palvelua tarjoavia ekosysteemeitä. Liiketoimintatapahtumat on paikannettava yhdessä yrittäjien ja yritysten kanssa. Tapahtumien on oltava sellaisia, että ne koskettavat laaja yritysjoukkoa ja tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia keventää yritysten hallinnollista taakkaa ja edesauttaa niiden kehittymistä.

Muistutamme myös, että VM:n työryhmän esityksen mukaan yrittäjät ja yritykset on tarkoitus velvoittaa digitaaliseen viranomaisasiointiin vuodesta 2023 alkaen. Tämä edellyttää viranomaisilta merkittäviä panostuksia asiointipalveluiden, asiakasohjauksen ja tietojärjestelmien kehitykseen. Kehitystyön on oltava asiakas- ja liiketoimintapahtumalähtöistä. Suosittelemmekin, että VM ohjaisi viranomaisia huomioimaan AuroraAI-palvelumallin ja -ekosysteemihankkeiden tarjoamat mahdollisuudet, kun ne laativat ja toimeenpaneavat VM:n edellyttämiä digitalisointisuunnitelmiaan.

Asiakaslähtöisten ja tekoälyä hyödyntävien kansalais- ja yrityspalvelujen kehittyminen vaatii tiedonhallinnan juridisten puitteiden nykyaikaistamista. AuroraAI:n toimeenpanon kohdalla tämä tarkoittaa tiedon toisiokäyttöä haittaavien lainsäädäntöesteiden purkamista. Jotta sääntely-ympäristö kehittyisi ajassaan ja asiakkaita hyödyttäviä omadata-periaatteelle nojaavien palvelumallien käyttöönottoa hidastamatta, on normipäivityksen ja käytännön palvelukokeilujen edettävä käsi kädessä. Hiekkalaatikkomaisen kokeilutoiminnan mahdollistavan lainsäädännön käyttöä onkin lisättävä.

Väestörekisterikeskukselle (VRK) eli tulevalle Digi- ja väestötietovirastolle asetetaan AuroraAI-kokonaisuuden toimeenpanossa merkittäviä tukitehtäviä. Toimeenpanosuunnitelmasta ei kuitenkaan käy ilmi, edellyttävätkö nämä tehtävät lisäyksiä VRK:n resursointiin, ja mikäli kyllä, onko ne laskettu mukaan suunnitelmassa esitettyyn budjetti- arvioon.

Julkisen sektorin hankinnoilla sekä uusilla julkisten palveluiden yhteiskehittämisen malleilla voidaan tuottaa uusia asiakaskeskeisiä palveluja ja tukea innovatiivisia ratkaisuja tarjoavien yritysten kasvua. Innovatiivisten hankintojen ja innovaatiokumppanuuksien muotoja onkin käytettävä ja kehitettävä läpi AuroraAI-verkoston. Siksi pidämme toivottavana, että myös VRK hyödyntää yritysten asiantuntijuutta, kun se tuottaa AuroraAI-verkoston tarvitsemia tukipalveluja ja -järjestelmiä.

AuroraAI-verkoston pelisääntöjen on oltava ovat julkisille ja yksityisille toimijoille tasapuoliset, kilpailu- ja teknologianeutraaliteettia kunnioittavat sekä pienten yritysten mukaantulon mahdollistavat.

3. Organisaatioiden kytkeytyminen ja toimeenpanon tuki

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Suomen Yrittäjät on mielellään mukana AuroraAI:n mahdollisessa jatkokehitystyössä. Edustamme ja palvelemme 115 000 pientä ja keski suurta jäsenyritystä ympäri maan ja kaikilta toimialoilta. Jäsenistämme yli puolet on yksinyrittäjiä. Pystymme näin auttamaan AuroraAI:n suunnittelijoita tunnistamaan yrittäjien ja yritysten keskeisimpiä liiketoimintatapahtumia ja niihin liittyviä palvelutarpeita. Lisäksi voimme osallistua liiketoimintatapahtumien ympärille rakentuvien ekosysteemien kehittämisen seurantaan ja ohjaukseen.

Tuotamme myös itse yrittäjiä hyödyttäviä palveluita, kuten lakineuvontaa, verkostoitumistapahtumia ja koulutuksia. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten ne voisivat kytkeytyä AuroraAI:ssä tunnistettujen liiketoimintapahtumien palveluekosysteemeihin.

4. Yleiset huomiot, kommentit ja palaute

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Mikkilä Joonas
Suomen Yrittäjät ry